

MERGAIČIŲ AUDĖJĖLĖ

Kotrynos Marijošienės choreografija
Liaudies žaidimas - ratelis ir melodija

Šis audėjėlės šokis yra išaugęs iš to pat vardo žaidimo, kuris buvo labai mėgiamas šio šimtmečio pradžioje (ypač Aukštaitijoje). Jis yra aprašytas Mato Grigonio "200 Žaidimų" rinkinyje, kuris susilaukė, net trijų laidų 1911, 1914 ir 1918 metais. Žaidžiama taip: žaidėjai dviem eilėmis susiėmę rankom (skietai) vaikšto viens į kitą pirmyn ir atgal dainuodami "esu puiki audėjėlė..." su žodžiais "pykšt pokšt tapu tapu...". Du priešingų galų šokėjai atsiskiria (šeivos) ir tarp eilių bėgioja iš vieno galo į kitą. Tuo metu eilės, taip pat bėgdamos pirmyn atgal, stengiasi juos sugauti t.y. priimti. Sugautieji atsistoja į kitą eilės galą, išeina kitos šeivos. Pradeda vėl iš pradžios.

Tiek buvo žinoma apie audėjėlę prieš šokio atsiradimą. Turint melodiją, žodžius ir stebint liaudyje dar gyvą patį audimą ne vienam kilo noras pamėgtąjį žaidimą praplėsti naujais variantais (atsirado kelios audėjėlės). Šiame audėjėlės šokyje, nors ir matome audimo momentų pamėgdžiojimų, tačiau jie pasitarnauja daugiau nuotaikos sudarymui, negu nuosekliam audimo imitavimui. Šokio vedamoji mintis yra "grakšti audėja staklėse" - į tą mintį įsijautimas ir smagus išgyvenimas šokant tai ir yra šios mergaičių audėjėlės siekis. Šios mergaičių audėjėlės pirmieji variantai jau buvo mokomi vasaros mokytojų kursuose Palangoje (kursai vykdavo kas vasarą nuo 1925 iki 1940 m.). Kaip čia aprašoma, patobulinta Audėjėlė, šokama nuo 1950 m.

ŠOKIO SAVYBĖS

Ši mergaičių audėjėlė sudaryta 4-rioms poroms, tinka ir 6-šioms tik IV-toje dalyje teks kiek prisitaikyti. Aštuonioms poroms gali būti šokama ištisai, kaip čia aprašyta, deja, kai kurios dalys lyg ir nublunka, nebe-tekdamos to savito charakterio. Kas kita šokti dviem grupėms po keturias poras greta. Taip šokant savaime susidaro gražūs deriniai.

Čia pateikti 6 posmai žodžių yra ne tik atitinkamai nuteikti, bet su tikslu, kad šokis būtų daina palydimas, kaip ir būdavo seniau. Bet kokio muzikos instrumento pritarimas reikalingas, ypač greitajai daliai. Pageidautina kad šokėjos dainuotų, bent kelis lėtosios dalies posmus.

Šokio muzika yra dviejų dalių lėtosios ir greitosios. Lėtosios dalie metras - 3/4, viso turi 4 taktus, kartojama 2 kartus. Tempas - vidutinis, netęsti. Greitosios metras - 2/4, viso - 4 taktai, kartojama 4 kartus. Tempas - greitas, ir su kiekvienu posmu greitėjantis.

Išsiskaičiavimas yra dvejopas: pirmais, antrais ir eilės numeriu. Pirmais, antrais išsiskaičiuojama kai šokėjos stovi dviem eilėmis išilgas scenos. Pradėti nuo priekio į gilumą. Kiekviena eilė skaičiuojasi atskirai. Toks išsiskaičiavimas reikalinga I, II, III ir IV posme. Nuo V: iki galui galioja eilės numeris ir tik - "lyginiai, nelyginiai". Visose dalyse pradeda šokti dešine koja, ją nuleidžiant ant žemės kiek pasuktais į išorę pirštais.

Lėtosios dalies žingsnis (2 tkt.)

4 žingsniai ir nusilenkimas (reveransas) arba 3 žingsniai ir styptelėjimas.

Nusilenkimas (2 tkt.)

- "esu puiki" - 3 žingsniai pirmyn (dešine-kaire-dešine) viens du trys;
- "au dė" - 4-tą žingsnį išžengus, perkelti ant priekinės (kairės)
- "viens-ir" - kojos kūno svorį, gerai išsitiesti, pakėlus galvą žvilgterėti į publiką ar į prieš stovinčią šokėją.
- "jė" - staiga giliai nusilenkti, perkelti kūno svorį ant
- "du-ir" - užpakalinės (dešinės) kojos. Kairė koja prieky ištiesta, vos pirštais liečianti žemę.
- "lė" - keltis, pereinant ant kairės kojos, dešinę paruošiant
- "trys-ir" - sekančiam žingsniui.

Styptelėjimas

Kaire koja žingsnis, dešinė pristatant pasistiepti ir nusileisti ant abiejų pėdų. Rankom laikomas sijonas plačiai pakeltas - parodyti sijono raštą grožį. Jei susiėmus su kita, laisvąją ranka laiko sijoną.

Greitosios dalies yra 2 skirtingi žingsniai

Pirmas žingsnis (2 tkt.)

2 žingsniai arba 2 šuoliai ir 4 arba 3 sutrepsėjimai. I-am ir II-am posme po 4 sutrepsėjimus, o kituose tik po 3, nes koja turi būti laisva dideliu šuoliui.

Antras žingsnis (4 tkt.)

4 šoniniai pristatomieji žingsniai ir apsisukimas vietoje. Rankom įsiremęs į šonus, už sijono, o kartais tik plojama. Prieš pradėdant šokį, visos šokėjos stovi gale scenos vienoj eilėj, abiem rankom laikydamos plačiai sijonus.

ŠOKIO EIGA

I

“Esu puiki audėjėlė moku gražiai austi”

Lėtoji dalis (8 tkt.)

“Esu puiki” - šokėjos abiem rankom plačiai laikydamos sijoną, eina 3 žingsnius pirmyn

“au-dė” - 4-uju žingsniu stabteli, kūno svorį perkeldamos ant priekinės (kairės) kojos, gerai išsitiesia ir tuoju

“jė” - giliai nusilenkia (reveransas)

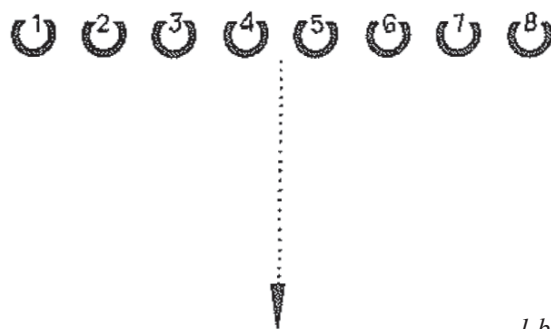
“lė” - tiesiasi - (1 brėž.)

“moku gražiai” - ištiesusios susiima rankom žemai ir 3-im žingsniais, skirdamosios tarp 4 ir 5-tos, sueina į dvi eiles išilgai scenos.

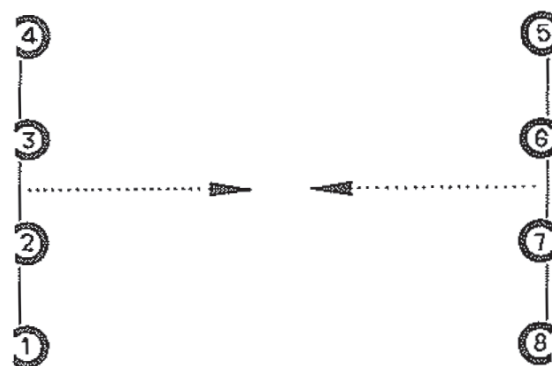
“austi” - styptelėdamos, pristato dešinę koją.

Kartojant:

“Esu puiki” - eilės, susiėmusios rankomis žemai, eina viena į kitą (2 brėž.)

1 brėžinys

2 brėžinys

“audėjė”

- nusilenkia

“lė”

- tiesiasi

“moku gražiai”

- atbulos grįžta į savo vietas

“austi”

- styptelėdamos, pristato dešinę koją, pasileidžia rankom, palikdamos jas per alkūnes sulenktas.

Greitoji dalis (16 tkt.)

“Šeivos mėtymas”

“pykšt”

- dešinė ranka smarkiai moja kairėn, kuri tuoju, lyg būtų spyruoklė, grįžta atgal

“pokšt”

- taip pat daro kairė ranka

“tapu tapu”

- rankom įsiremusios ant juosmens, 4 kartus sutrepsi

“Skietu du primušimai”

- “*pu-pu*” - rankas išmetus priekin, tuojau smarkiai traukia į save, lenkiant per alkūnes, pirštai kumščiu
- “*pu-pu*” - dar kartą tas pats
- “*kle-pu kle-pu*” - 4 kart rankom ploja, su 3-čiuoju plojimu pasisuka dešinėn.

Dabar viena virtinė veidu, kita nugara į publiką. Lygiuoti.

Kartojant:

- “*pykšt*” - dešine ranka smarkiai moja kairėn, kuri tuoj, lyg būtų spyruoklė, grįžta atgal
- “*pokšt*” - taip pat daro kairė ranka
- “*tapu tapu*” - rankom įsiremusias ant juosmens 2-osios 4 kartus sutrepsi, o 1-osios 3 kartus
- “*pu-pu*” - iššoka šuolį: 2-sios į dešinę, o 1-sios į kairę
- “*pu-pu*” - šuolis į savo vietas. Lygiuot!
- “*kle-pu*” - 2 kart ploja virtinėje
- “*kle-pu*” - 2 kart suplodamos pasisuka dešinėn.

Stovi eilė eilei nugarom.

Kartoja greitosios dalies judesius. Užbaigia veidu eilę į eilę.

II

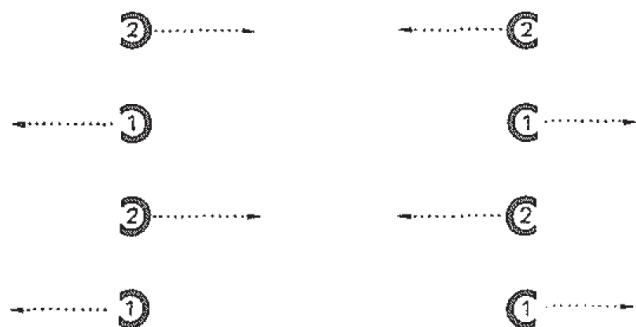
“Šaudyklėlė vikriai šauna siūlo neužgauna”

Lėtoji dalis (8 tkt.)

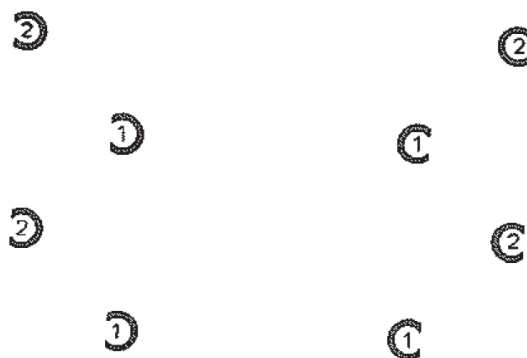
- “*šaudyklėlė*” - ėjimai ir nusilenkimai, kaip I-ame posme tik 2-sios eina pirmyn ir
- “*vikriai šauna*” - nusilenkia, o 1-sios eina atbulos atgal ir stypseli. Rankom laiko plačiai sijoną (3 brėž.).
- “*siūlo neuž*” - grįžta į savo vietas, 2-sios eina atbulos, 1-sios eina pirmyn, visos
- “*gauna*” - stypselėdamos pristato dešinę koją.

Kartojant:

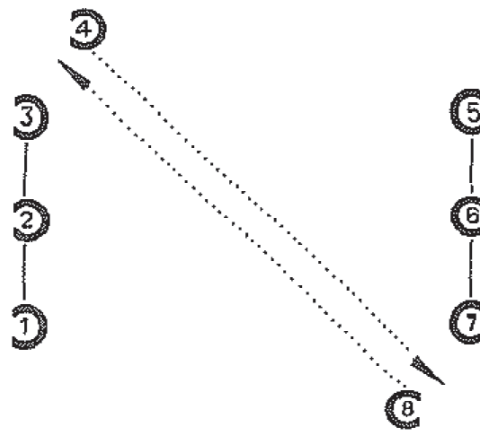
- “*šaudyklėlė*” - viską pakartoja tik ėjusios pirmyn dabar eina atgal ir atvirkščiai (4 brėž.).

3 brėžinys

4 brėžinys

5 brėžinys

“*vikriai šauna*” - paskutiniu taktu, per stypselėjimą, 4-ta ir 8-ta

“*siūlą neuž*” - atsiskiria ir atsistoja eilių galuose - vidury (5 brėž.).

“*gauna*”

Greitoji dalis (16 tkt.)

“Skietas”

“pykšt pokšt” - eilėse po 3 susiėmusios rankom pečių aukštume, bėga 2 žingsnius (kiek galima didesnius) pirmyn

“tapu tapu” - 4 kart vietoje sutrepsi

“pupu pupu” - 2 žingsnius atgal

“klepu klepu” - 4 kart sutrepsi. Lygiuot!

“Šaudyklės”

Tuo pat metu, per “pykšt pokšt tapu tapu” 4-ta ir 8-ta vietoj, apsisuka apie save 2 kart į dešinę, per “pupu pupu” ir “klepu klepu” šoniniu pristatomuoju žingsniu mikliai peršoka į kitą pusę, prasilenkdamos nugaromis dešiniais pečiais. Rankom įsirėmusios ant juosmens. Apsisukusios grįžta. Visą kartoja, gale prisijungia prie savo eilės.

III

“Išsiaudus audeklėlį sijonėlį siūsiu”

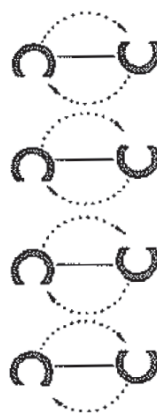
Lėtoji dalis (8 tkt.)

“išsiaudus” - abi eilės eina viena į kitą 3 žingsniais, rankom susiėmusios žemai. Trečiuoju žingsniu, kūno svorį perkeldamos ant dešinės kojos ir pasisukdamos kairėn (atsiduria viena eilė veidu, kita nugarą į žiūrovus). Susiima dešinėm rankom su prieš stovinčia, kairiąja laiko sijoną (6 brėž.).

“audek-“ - kairiąja ranka sijonu plačiai užsimoja į dešinę,

“lėlį” - ir tuojau plačiu mostu atidengia ištiesdamos kairę ranką į šalį ir perkeldamos kūno svorį ant kairės kojos. Veidu ir liemeniu seka judesius.

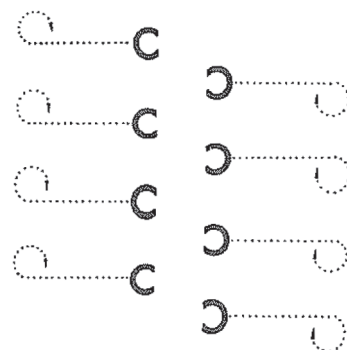
“sijonėlį” - greit išsitiesia ir pasistiepdamos apeina priešingos eilės mergaitę, prasilenkdamos nugarom dešiniais pečiais, sueina į vieną virtinę (7 brėž.). Sueidamos abi rankom laiko plačiai sijonus.

6 brėžinys

7 brėžinys

8 brėžinys

“siūsiu”

- Glausdamos kojas stypteli, sijoną dar plačiau kilstelėdamos.

Kartojant:

“išsiaudus”

- pasisukusios veidu į savo puses, grįžta abiem rankom plačiai laikydamos sijonus.

“audeklėlį”

- nusilenkia (8 brėž.).

“sijonėlį”

- apie save apsisuka (suka dešinėn) stengdamos sumažinti tarpą tarp eilių.

“siūsiu”

- styptelėdamos sustoja dviem eilėm veidu viena į kitą.

Greitoji dalis (16 tkt.)

“pykšt”

- 2-sios šoka šuolį pirmyn, 1-sios šoka šuolį atgal, rankom suplojant, abi eilės pradeda dešine koja (9 brėž.).

“pokšt”

- šuolis atgal, į savo vietas, rankom suplojant

“tapu tapu”

- 3 kart sutrepsėti, rankom įsirėmus į šonus

“pu-pu”

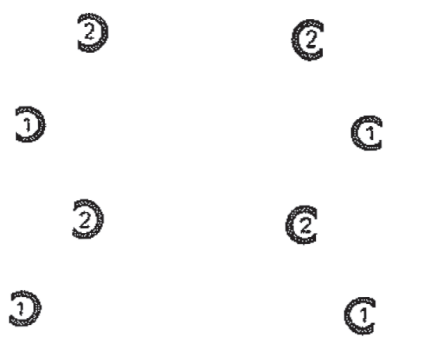
- 1-sios šoka šuolį pirmyn, 2-sios šoka šuolį atgal, rankom suplojant, abi eilės pradeda kaire koja.

“pu-pu”

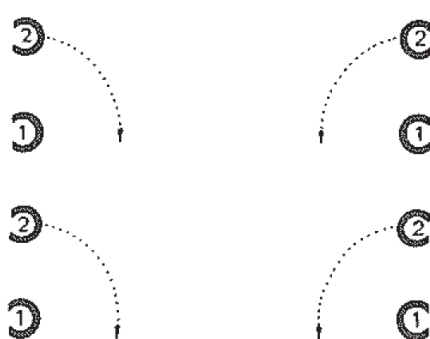
- šuolis atgal, į savo vietas, rankom suplojant

“klepu klepu”

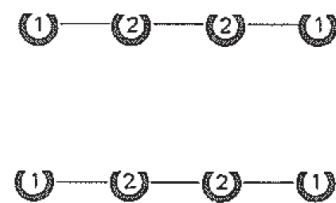
- 3 kart sutrepsėti, rankom įsirėmus į šonus.

9 brėžinys

10 brėžinys

10a brėžinys

KARTOTI

Pastaba: Šuoliai pirmyn ir atgal platūs, visu kūnu pasiduodant, lyg pasilenkiant ir atsilošiant. Iššoky laisvoji koja užpakaly atmetama atgal lenkianti viršų, lyg bėgimo šuoly, priekinė ištiesta ir kiek nuo žemės pakeliama. Labai svarbu lygiavimas!

IV**“pasisiuvus sijonėlį jaunimėlin eisiu”****Lėtoji dalis (8 tkt.)**

“pasisiuvus” - poros susiėmusios vidinėm rankom, kraštinės rankos už sijonų, plačiai sukdamos, sueina skersai scenos į eiles. Visos susiima rankom pečių aukštume (10 ir 10a brėž.)

“sijonėlį” - styteli

“jaunimėlin” - priekinės poros eina 3 žingsnius atbulos, tuo metu galinės išlenda pro jų pakeltas rankas.

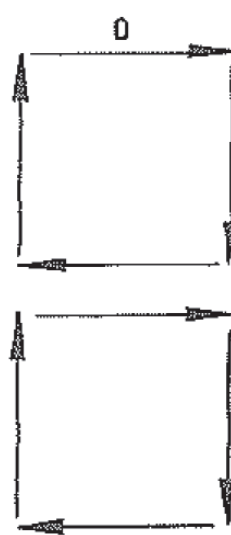
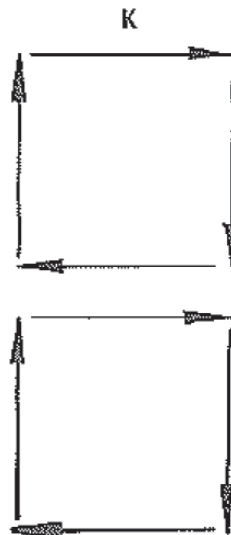
“eisiu” - visos styteli.

Kartojant:

“pasisiuvus” - su savo pora susiėmus dešinėm rankom pečių aukštume (kraštinė ranka “sijonėlį” - už sijono) apeina platų ratą

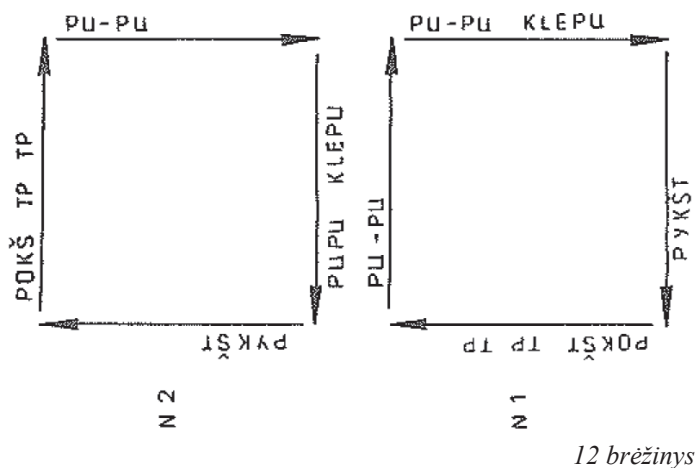
“jaunimėlin” - priekinės poros eina 3 žingsnius atbulos, tuo metu galinės išlenda pro jų pakeltas rankas.

“eisiu” - visos styteli, rankos pečių aukštume. Sustoja kiek atokiau eilė nuo eilės.

11 brėžinys

	Nr. 2	Nr. 1
“pykšt”	šuois dešine koja atgal	šuois dešine koja dešinė
“pokšt”	šuois kaire koja atgal	šuois kaire koja kairė
“tapu tapu”	3 sutrepsėjimai visoms	
“pu-pu”	šuois kaire koja pirmyn	šuois kaire koja kairė
“pu-pu”	šuois dešine dešinė	šuois dešine koja pirmyn
“klepu klepu”	3 sutrepsėjimai visoms	

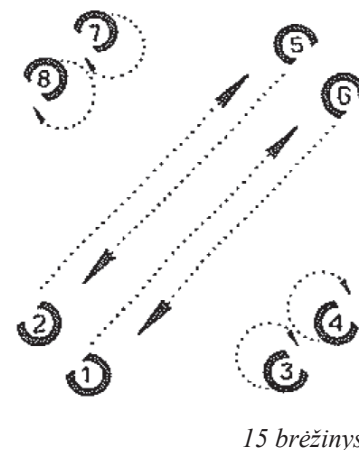
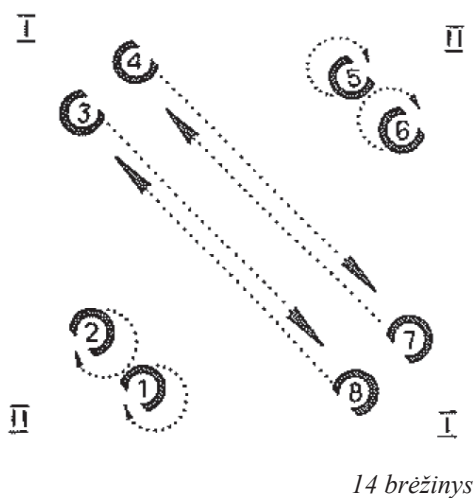
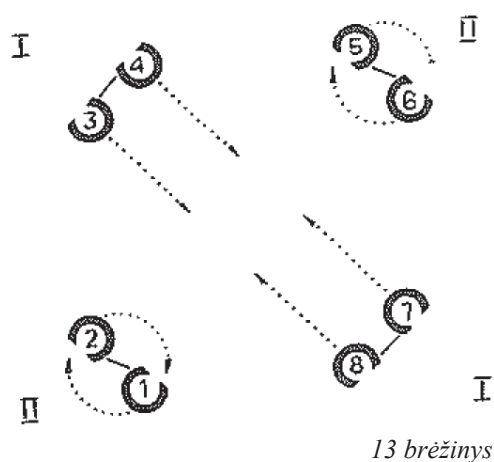

Greitoji dalis (16 tkt.)

Šokėjos per 4 taktus apeina keturkampį, šokdamos - 2 šuoliai ir 3 sutrepsėjimai. Veidu i publiką (11 brėž.). Pavyzdžiui, pasiimkim poras dešinėje, žiūrint iš žiūrovų (12 brėž.)

Taip pat šoka kairėje stovinčios tik eina priešinga kryptim. Viso kartoja 4 kartus. Užbaigiant, poros sustoja kampuose veidu į istrižinį kampą, rankom įsirėmusios į šonus.

Pastaba: Kiekviena šoka savo individualiu sugebėjimu galimai didesnį šuolį. Ypač platus šuolis į vidų. Nelygiuoti!

V

“Gražaus rašto sijonėlis puošia audėjęlę”

Lėtoji dalis (8 tkt.)

Šokėjos stovi po porą kampuose pasisukusios į priešingą kampą vidinėm rankom susiėmusios, kraštinėm laiko sijoną.

Ėjimai, nusilenkimai

“gražaus rašto” - 8-7 ir 3-4 (I) poros eina viena į kitą ir nusilenkia (kaip anksčiau aprašyta)

“sijonėlis” - tuo metu 2-1 ir 5-6 (II) poros, padavusios dešines rankas pečių aukštume, apsisuka

“puošia” - I-ieji kampai - grįžta atbulos, II-ieji kampai eina pirmyn ir nusilenkia

“audėjęlę” - (13 brėž.)

Kartojant:

“gražaus rašto” - I-ieji eina pirmyn, nusilenkia, tuo metu II-ieji grįžta

“sijonėlis” - I-ieji grįžta atgal, II-ieji 2 žingsnius žengia pirmyn ir nebusilenkusios

“puošia” - grįžta atgal, padidinant atstumą tarp kampų.

Greitoji dalis (16 tkt.)

Šokėjos kaip šaudyklės nardo iš vieno kampo į kitą, prasilenkdamos nugarom - dešiniais pečiais. Šoka pristatomoju šoniniu žingsniu, rankom įsiremusios į šonus.

- “pykšt pokšt”* - I-ieji kampai pasikeičia vietom, prasilenkdami taip: 8-ta prieš 3-čią, ir
- “tapu tapu”* - 7-ta prieš 4-tą. Tuo metu II-ieji kampai, kiekviena apie save apsisuka (padidindamos atstumą) (14 brėž.)
- “pupu pupu”* - II-ieji kampai keičiasi vietomis, prasilenkia 2-tra prieš 5-tą ir 1-ma prieš 6-tą
- “klepu klepu”* - o I-ieji kampai sukasi kiekviena apie save dešinėn (15 brėž.)

VI

“Darbšti mūsų audėjėlė grakšti šokėjėlė”

Lėtoji dalis (8 tkt.)

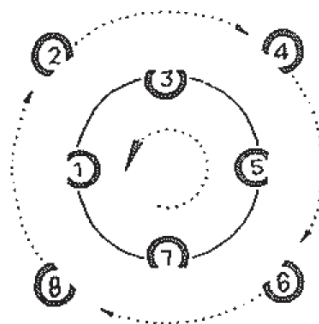
Šokėjos išsiskaičiuoja eilės numeriu (iš kairės į dešinę). Nelyginiai numeriai sudaro vidurinę ratelį ir juda prieš laikrodžio rodyklę.

Lyginiai išorėje, juda pagal laikrodžio rodyklę (16 brėž.). Šio posmo nuotaka, judesiai, slinktis valso ritme: vienas - paprastas žingsnis, du - pabrėžiamas nusilenkimu ir styptelėjimu, trys - nusileidimas ant abiejų kojų. Kadangi lyginiai ir nelyginiai šoka kiek skirtingai tad jų žingsniai aprašomi atskirai.

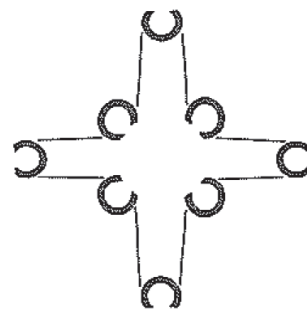
Nelyginių judesiai

Pirmasis žingsnis perėjimo į ratelį, žingsnis. Toliau jis nekartojamas.

- “darb-šti”* - dešine koja žingsnis į vidų
- “viens-ir”*
- “mū-sų”* - kairę koją pristatydamos stypteli ir susiėmusios rankom, jas kilsteli į vidų
- “du-ir-trys”* - aukštyn,
- “au-dė”* - dešine koja žingsnis dešinėn, rankom susiima pečių aukštume

16 brėžinys

17 brėžinys

- “viens-ir”*
- “jė-lė”* - ta pačia kryptim, žengiant kaire koja, sukasi dešinėn, (pasisuka 1/2 rato į išorę)
- “du-ir, trys-ir”* - sukdamosi, rankom pasileidžia, ir styptelėdamos, pristato dešinę koją. Apsisukusios tiesia rankas delnais į viršų priekin, ant kurių lyginės uždeda savasias ir, tai laikydamos, kilsteli aukštyn. Tas pats žingsnis toliau (17 brėž.)
- “grak-šti”* - kaire koja žingsnis kairėn
- “viens-ir”*
- “šo-kė”* - sukantis kairėn, dešine koja žengia ta pačia kryptim, styptelėdamos
- “du-ir-trys”* - pristato kairę koją, ir vėl ratelį, susiėmusios rankomis, jas kilsteli.
- “jė-lė”* - vėl dešine koja žingsnis, sukantis kaire koja išžengia ta pačia kryptim, ir, styptelėdamos, kilsteli rankas su lyginėm.

ir t.t. - Kartojant šį posmą.

Lyginių judesiai

Lyginiai atsiduria tarpuose ir uždeda rankas taip: dešinę ant dešinės vienai vidurinei, o kairę ant kairės kitai vidurinei. Tarp kurių šokėjų lyginės stabteli, vadovas su šokėjom susitars. Šitoje dalyj, stengtis išlaikyti gražų vidurinę ratelį (nemažinti). Išorinės stengiasi išlaikyti atstumą nuo viduriniųjų, kad susitikus, kai susiima rankomis rankos būtų ištiestos.

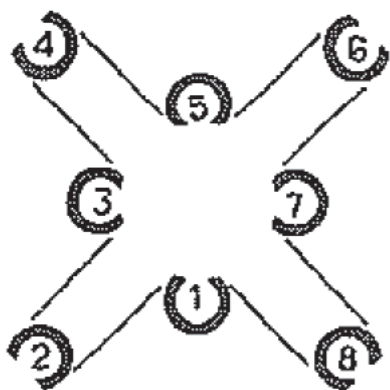
- “darbšti”* - kaire koja didelis žingsnis atgal. Sukantis kairėn, kelti dešinę koją pirmyn
- “mū-sų”* - atsistojant visu svoriu ant dešinės kojos, išsitiesti ir tuojau su “su” giliai nusilenkti (kūno svorį perkeltiant ant kairės).
- “au-dė”* - tiesiantis dešine koja, žingsnis dešinėn
- “jė”* - kaire koja, žengiant ta pačia kryptim, suktis; apsisukus, stypteli ir, rankas uždėjusios ant viduriniųjų ištiestų rankų, kilsteli aukštyn.
- “lė”* - Nusileidžia ant abiejų kojų.
- Tie patys žingsniai:
- “grakšti”* - kaire koja žingsnis atgal ir sukasi,
- “šo-kė”* - dešine koja prieky nusilenkia,
- “jė”* - tiesiantis, dešinę koją stato į šalį dešinėn,
- “lė”* - kaire koja žengiant dešinėn, sukasi ir pasistiepiant vėl, rankas uždėjusios ant viduriniųjų, kilsteli aukštyn ir nusileidžia.

Kartojant:

Tie patys žingsniai su apsisukimais, nusilenkimais, stypčiojimais ir rankų pakilnojimais.

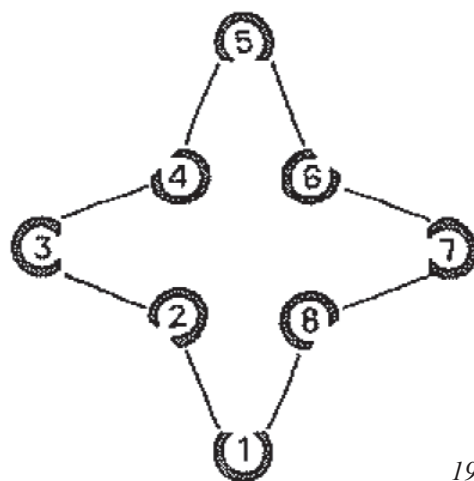
Greitoji dalis (16 tkt.)

Šokėjos užbaigia lėtąją dalį taip: nelyginiai vidury susikabinusios su lyginėm išorėje, veidu viena į kitą. Stipriau susiima rankom, vidinės susiglaudžia pečiais, o išorinės atsilošia, (rankos ištiestos) (18 brėž.)

18 brėžinys

- “pykšt pokšt”* - lyginės šoka 2 žingsnius į vidų, nelyginės į išorę
- “tapu tapu”* - 3 sutrepsėjimai, šokėjos viena į kitą nugarom, rankos ištiestos - suimtos ir atmestos atgal (19 brėž.)
- “pu-pu pu-pu”* - 2 žingsniai atbulom, atgal į savo vietas
- “klepu klepu”* - 3 sutrepsėjimai. Šokėjos vėl veidu viena į kitą - rankos ištiestos, lyginės išorėje kiek atsilošia, nelyginės vidury, susiglaudžia pečiais.

19 brėžinys

Kartojama

VII

Tik greitoji muzikos dalis (16 tkt.)

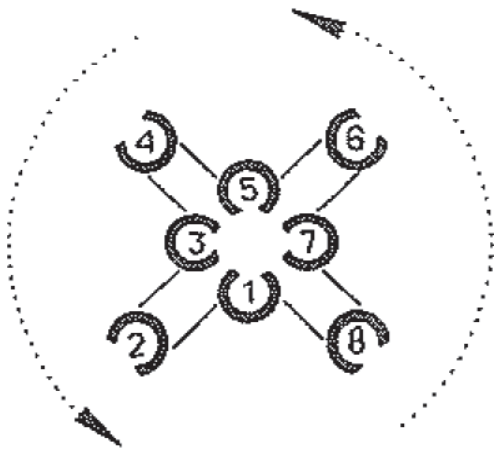
(palydima tik muzikos instrumento ar orkestro)

1-8 taktas

Šokėjos pasilieka susiėmusios rankom, VI-to posmo greitosios dalies padėtyje: nelyginės vidury suglaudusios nugaras, lyginės išorėje - atsilošusios; visų rankos gerai ištiestos. Taip laikydamos, pristatomuoju šoniniu žingsniu sukasi prieš laikrodžio rodyklę. Sukasi mikliai, tempas gyvas (20 brėž.)

9-16 taktas

Pasileidžia rankom. Lyginės sukasi dvigubu žingsniu

20 brėžinys

kiekviena apie save, laikydamos rankas už sijono; nelyginės, apsisukę rately veidu į vidurį, uždėję viena kitai ant pečių rankas, sukasi į kairę, kubilo žingsniu (21 brėž.). Paskutiniuoju taktu sustoja dviem eilėm, išilgai scenos, nelyginės kairėje pusėje, lyginės besiskudamos atsiduria dešinėje.

UŽBAIGA

“Esu puiki audėjėlė moku gražiai austi”

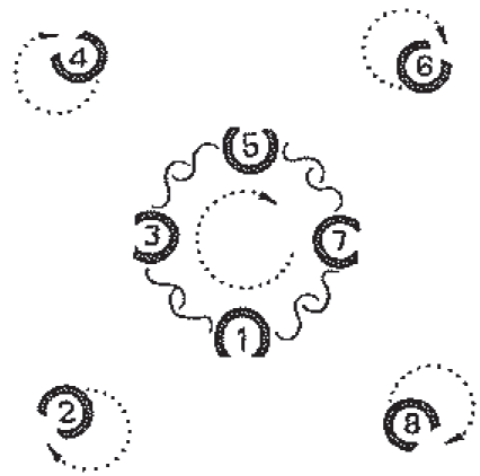
Tik lėtoji dalis (8 tkt.)

(Vėl pageidautina dainavimas).

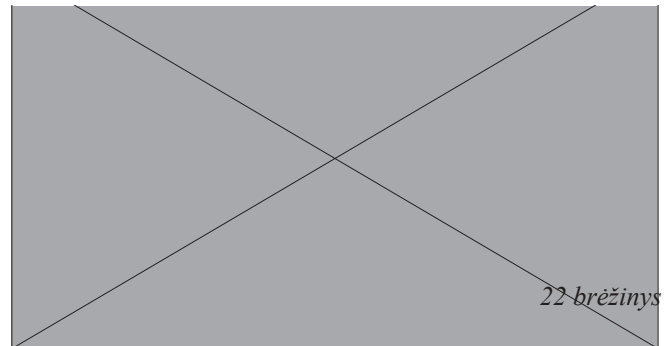
“Esu puiki” - šokėjos eilėse susiėmusios rankom
eina viena į kitą
“audėjėlė” - ir nusilenkia
“moku gražiai” - grįžta atbulos atgal.
“austi”

Kartojant:

“Esu puiki” - sueina į vieną eilę skersai scenos
“audėjėlė” - styptelėdamos, išsilygiuoja (22 brėž.)
“moku gražiai” - Eina keturis žingsnius pirmyn ir
“austi” - giliai nusilenkia žiūrovams.

21 brėžinys

22 brėžinys